

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Робоча програма,
методичні рекомендації до семінарських занять,
самостійної та індивідуальної роботи для студентів освітньої
програми «Міжнародні відносини та регіональні студії», спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

УДК 327(075.8)

В 85

Рецензенти:

М. С. Дорошко – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного регіоназнавства Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

О. О. Безрук – кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри політології, соціології і культурології ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 7 від 19 квітня 2023 року)*

Вступ до спеціальності : робоча програма, методичні рекомендації до семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи для студентів освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії», спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / укладачі І. О. Панова, А. Ю. Парфіненко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – 57 с.

Видання містить програму навчальної дисципліни, методичні матеріали до семінарських занять, організаційно-методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти та проведення контролю знань, методичні рекомендації до написання науково-дослідних (індивідуальних) завдань, теоретичні питання для підготовки до підсумкового контролю. Методичні рекомендації розроблені для здобувачів вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

УДК 327(075.8)

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, уклад., 2023

© Панова І. О., Парфіненко А. Ю., 2023

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Тематичний план курсу	6
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти	11
5. Методичні рекомендації до підготовки навчально-дослідного (індивідуального) завдання	37
6. Теоретичні питання для підготовки до підсумкового контролю	41
7. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти та критерії оцінювання	44
8. Список рекомендованої літератури.....	50
Додатки.....	55

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Предметом навчальної дисципліни є функціонування суб'єктів міжнародної діяльності в системі інституційного забезпечення світового господарства.

Метою вивчення дисципліни є здобуття поглиблених знань щодо глобальних тенденцій та чинників розвитку міжнародних відносин, аналітичних характеристик розвитку країн та регіонів, закономірностей формування регіональних підсистем міжнародних відносин та регіональної взаємодії.

Сучасна світогосподарська система характеризується глибинними процесами, які впливають на економічні, політичні, культурні, правові та інші аспекти суспільного життя та визначають позиції країн на світовій арені. В першу чергу, глобалізація, яка спирається на модернізацію та цивілізаційний розвиток, сприяє геополітичним трансформаціям та формуванню нової гео економічної структури.

Саме глобалізація створює нові принципи розподілу праці та умови суспільного виробництва, декларуючи імперативи ліберальної економічної моделі вільного підприємництва, демократичних перетворень архаїчної державної структури, підвищуючи рівень інтеграції та активне розширення зовнішньоекономічних зв'язків між країнами. Тому, освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» є дуже актуальною сьогодні.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» є: формування у здобувачів вищої освіти вмінь аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному; навичок оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин і світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях; а також усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

– основні поняття та тенденції розвитку міжнародних відносин;

– особливості глобалізації як основної тенденції світового політичного процесу;

– глобальні проблеми сучасності;

– безпеку у глобальному світі;

– політику і право у міжнародних відносинах;

– типи міжнародних організацій і форми їх діяльності у світовій політиці;

– політичну карату світу та особливості класифікації сучасних країн;

– просторово-регіональну структуру світу;

– типологію країн світу;

– міжнародні індекси і рейтинги країн у міжнародно-політичних дослідженнях;

– цивілізації як глобальні суб'єкти міжнародних відносин;

– характеристику сучасних світових цивілізацій;

– геоекономічну структуру світу

– міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання;

вміти:

– здійснювати інформаційний пошук та аналіз змісту міжнародних документів;

– класифікувати міжнародні організації;

– моделювати схему проведення засідань між суб'єктами міжнародних відносин;

– визначати ефективність діяльності міжнародних організацій;

– класифікувати глобальні проблеми та їх взаємозв'язок;

– аналізувати основні соціально-економічні та політичні індекси;

– характеризувати сучасні світові цивілізації;

– застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань, пов'язаних зі здійсненням зовнішньополітичного курсу України, зміцнення її авторитету та позицій на світовій арені в рамках своєї професійної діяльності.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд	ср		л	п	інд	ср
Розділ 1. Теоретичні основи міжнародних відносин та регіональних студій										
Тема 1. Особливості освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»	8	2	2		4					
Тема 2. Основні поняття та тенденції розвитку міжнародних відносин	8	4	2		2					
Тема 3. Глобалізація та регіоналізація	8	2	2		4					
Тема 4. Глобальні проблеми сучасності	8	2	2		4					
Тема 5. Безпека у глобальному світі	8	2	2		4					
Тема 6. Політика і право у міжнародних відносинах	8	2	2		4					
Тема 7. Типи міжнародних організацій і форми їх діяльності у світовій політиці	8	2	2		4					
Разом за розділом 1	56	16	14		26					
Розділ 2. Глобальні просторові структури як суб'єкти міжнародних відносин										
Тема 8. Політична карата світу та особливості класифікації сучасних країн	8	2	2		4					
Тема 9. Просторово-регіональна структура світу	8	2	2		4					
Тема 10. Типологія країн світу	8	2	2		4					
Тема 11. Міжнародні індекси і рейтинги країн у міжнародно-політичних дослідженнях	8	2	4		2					
Тема 12. Цивілізації як глобальні суб'єкти міжнародних відносин	8	2	2		4					
Тема 13. Характеристика сучасних світових цивілізацій	8	2	2		4					
Тема 14. Геоелекономічна структура світу	8	2	2		4					
Тема 15. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання	8	2	2		4					
Разом за розділом 2	64	16	18		30					
Всього годин	120	32	32		56					

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА РЕГІОНАЛЬНИХ СТУДІЙ

Тема 1. Особливості освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

- 1.1. Роль регіональних студії в підготовці міжнародника
- 1.2. Міжнародні регіональні студії (країно/регіонознавство) в системі політичних та суміжних наук
- 1.3. Об'єкт та предмет міжнародно-політичного регіонознавства

Література: основна [15, 16, 18, 31, 32]; додаткова [5; 6; 7, 8, 11,14, 17].

Тема 2. Основні поняття та тенденції розвитку міжнародних відносин

- 2.1. Міжнародні відносини та світові політика
- 2.2. Суб'єкти та види міжнародних відносин
- 2.3. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин
- 2.4. Зовнішня політика держави в системі міжнародних відносин. Геополітика
- 2.5. Основні напрямки вивчення міжнародних відносин

Література: основна [1, 2, 9, 13, 17, 19, 21, 23, 28, 31, 32]; додаткова [2, 3, 6, 10], електронні інформаційні джерела [4, 5, 6, 12].

Тема 3. Глобалізація як основна тенденція світового політичного процесу

- 3.1. Етимологія та зміст терміну глобалізація
- 3.2. Світова економіка і світова політика в умовах глобалізації
- 3.3. Регіоналізація як феномен розвитку глобального світу

Література: основна [6, 7, 8, 10, 11, 12, 25, 29, 32]; додаткова [1, 2, 6, 11, 15], електронні інформаційні джерела [1, 2, 3, 4, 7, 9, 11, 13, 14].

Тема 4. Глобальні проблеми сучасності

- 4.1. Причини виникнення глобальних проблем
- 4.2. Класифікація глобальних проблем та їх взаємозв'язок
- 4.3. Сутність та прояв глобальних проблем у регіонах та країнах світу

Література: основна [12, 17, 21, 24]; додаткова [1, 2, 6, 14, 17]; електронні інформаційні джерела [1, 2, 3, 4, 7, 9, 11, 13].

Тема 5. Безпека у глобальному світі

- 5.1. Концепція безпеки у глобальному світі
- 5.2. Міжнародна та регіональна безпека

5.3. Конфлікти в контексті глобального розвитку

Література: основна [9, 10, 12, 21, 24, 32]; додаткова [1, 2, 6], електронні інформаційні джерела [1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10].

Тема 6. Політика і право у міжнародних відносинах

6.1. Мораль, право і політика як регулятори міжнародних відносин

6.2. Міжнародне право як соціальний інститут

6.3. Норми та принципи міжнародного права

6.4. Міжнародне право у сучасному світі

Література: основна [1, 9, 13, 14, 20, 21, 24, 32]; додаткова [1, 2, 7]; електронні інформаційні джерела [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14].

Тема 7. Типи міжнародних організацій і форми їх діяльності у світовій політиці

7.1. Класифікація міжнародних організацій

7.2. Цілі, функції та основні напрями діяльності міжнародних організацій

Література: основна [1, 11, 13, 19, 23, 31, 32]; додаткова [2, 7, 9, 11, 15, 16]; електронні інформаційні джерела [1, 4, 5, 12, 14].

РОЗДІЛ 2. ГЛОБАЛЬНІ ПРОСТОРОВІ СТРУКТУРИ ЯК СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Тема 8. Політична карта світу та особливості класифікації сучасних країн

8.1. Основні етапи формування політичної карти світу

8.2. Різноманіття країн сучасного світу та їхня класифікація

8.3. Форми державного правління, устрою та політичні режими країн світу.

Література: основна [1, 2, 7, 13, 20, 23, 27, 28, 32]; додаткова [2, 4, 6, 8, 14, 16]; електронні інформаційні джерела [1, 4, 8, 12, 13, 14].

Тема 9. Просторово-регіональна структура світу

9.1. Критерії регіоналізації світу

9.2. Основні підходи до виокремлення регіонів світу в міжнародній практиці та науковій літературі.

Література: основна [1, 2, 10, 11, 20, 25, 31, 32]; додаткова [2, 4, 6, 10, 17, 18]; електронні інформаційні джерела [1, 4, 8, 12, 14].

Тема 10. Типологія країн світу

10.1. Сутність типології й основні підходи до типологізації країн

10.2. Основні типології країн у сучасній науковій літературі

Література: основна [1, 2, 4, 21, 27, 28, 32]; додаткова [2, 4, 6, 7, 16]; електронні інформаційні джерела [1, 2, 4, 5, 10, 12, 13, 14].

Тема 11. Міжнародні індекси і рейтинги країн у міжнародно-політичних дослідженнях

11.1. Роль міжнародних індексів у типологізації країн

11.2. Класифікація міжнародних індексів

11.3. Аналіз основних соціально-економічних та політичних індексів

Література: основна [21, 22, 24, 28, 30, 31, 32]; додаткова [2, 6, 7, 11, 17]; електронні інформаційні джерела [1, 4, 5, 12, 13, 14].

Тема 12. Цивілізації як глобальні суб'єкти міжнародних відносин

12.1. Поняття культура і цивілізація

12.2. Теоретичні проблеми цивілізаційного підходу

12.3. Цивілізаційні аспекти економічного розвитку

Література: основна [1, 21, 22, 23, 24, 25]; додаткова [2, 4, 6, 7].

Тема 13. Характеристика сучасних світових цивілізацій

13.1. Китайсько-конфуціанська цивілізація (сіоністська)

13.2. Японська цивілізація

13.3. Індуїстська цивілізація

13.4. Ісламська цивілізація

13.5. Африканська цивілізація

13.6. Західна цивілізація

13.7. Православна цивілізація

Література: основна [1, 21, 22, 23, 32]; додаткова [2, 4, 6, 7].

Тема 14. Геоенкономічна структура світу

14.1. Походження і еволюція світового господарства

14.2. Європоцентризм світового господарства

14.3. Світосистемна теорія світового господарства

Література: основна [13, 21, 23, 31, 32, 3, 34]; додаткова [2, 4, 6, 9]; електронні інформаційні джерела [1, 4, 5, 8, 12, 14].

Тема 15. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання

15.1 . Суть і головні передумови міжнародної економічної інтеграції

15.2. Етапи розвитку інтеграційних процесів та їх особливості

15.3. Сучасні інтеграційні угруповання країн

Література: основна [1, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 25, 27, 29, 34]; додаткова [2, 6, 7, 9, 11]; електронні інформаційні джерела [1, 4, 5, 8, 10, 13, 14].

4. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Розділ 1. Теоретичні основи міжнародних відносин та регіональних студій	
1	Особливості освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»	2
2	Основні поняття та тенденції розвитку міжнародних відносин	2
3	Глобалізація та регіоналізація	2
4	Глобальні проблеми сучасності	2
5	Безпека у глобальному світі	2
6	Політика і право у міжнародних відносинах	2
7	Типи міжнародних організацій і форми їх діяльності у світовій політиці	2
	Разом за розділом 1	14
	Розділ 2. Глобальні просторові структури як суб'єкти міжнародних відносин	
8	Політична карата світу та особливості класифікації сучасних країн	2
9	Просторово-регіональна структура світу	2
10	Типологія країн світу	2
11	Міжнародні індекси і рейтинги країн у міжнародно-політичних дослідженнях	4
12	Цивілізації як глобальні суб'єкти міжнародних відносин	2
13	Характеристика сучасних світових цивілізацій	2
14	Геоетнономічна структура світу	2
15	Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання	2
	Разом за розділом 2	18
	Разом	32

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА РЕГІОНАЛЬНИХ СТУДІЙ

Семінар 1. Особливості освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Обговорення наступних питань:

1. Концепція та структура навчального плану рівня вищої освіти «Перший» (бакалаврський) за напрямом «Міжнародні відносини та регіональні студії».
2. Працевлаштування фахівців міжнародників

3. Професійні вимоги до спеціаліста міжнародника.

Завдання самостійної роботи

1. Вивчити літературу, підготувати есе на тему: «Ваш погляд на місце фахівців з міжнародних відносин та регіональних студій в сучасному світі»
2. Підготувати доповідь на тему: «Особливості підготовки фахівців з міжнародних відносин та регіональних студій в провідних країнах світу».

Література:

1. Булатова О. В., Марена Т. В. Зрушення регіональної структури світового фінансового ринку. Економічний Вісник НТУУ «КПІ», 2019, №16, 67-78. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.16.2019.181635>
2. Глобалізація і культурна ідентичність : український вимір / Ольга Євгенівна Гомілко, Світлана Альфредівна Лозниця, В.М. Вовк, Сергій Вікторович Пролесєв, інш.; Передмова Олег Васильович Білий. – Київ : Наукова думка, 2018 . – 277 с.
3. Губарь О.В. Вплив глобалізації та регіоналізації на розвиток національної економіки України. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*, 2020. №2 (68), С. 17-22. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-68-3>
4. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
5. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.
6. Кравченко Н.Б. Теорія міжнародних відносин. – Київ : НУБіП України, 2019. – 210 с.
7. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
8. Лісовський, П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : навч. посібник / П. М. Лісовський. – Київ : Кондор, 2017. – 156 с.
9. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років : навч. посіб. / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – Київ : Ліра-К, 2015. – 366 с.
10. Турчин Я. Б. Історія міжнародних відносин (1914-2015) : навч. посібник / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Л. С. Матлай. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 140 с.
11. Brown Ch., Ainley K. *Understanding Internanal Relations*. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.

12. Burchill S., Linklater A., Devetak R., Donnelly J., Paterson M., Reus-Smit Ch., True J. *Theories of International Relations*. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan 2005 – 310 p.
13. Buzan, B., Weaver, O. *Regions and Powers: The Structure of International Security*. / B. Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.
14. Katzenstein, P.J. *A World of Regions: Asia and Europe in the American Imperium*. / P.J. Katzenstein. – Cornell University Press, 2005. – 314 p.
15. Paul, T.V. *Regional Transformation in international relations*. / *International relations theory and Regional Transformation*. / Ed. by T.V. Paul. – Cambridge University Press, 2012. – 212 p.

Семінар 2. Основні поняття та тенденції розвитку міжнародних відносин

Обговорення наступних питань:

1. Вестфальська система міжнародних відносин.
2. Віденська система міжнародних відносин.
3. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин.
4. Ялтинсько-Потсдамський світо устрій.

Завдання самостійної роботи

Скласти глосарій за основними термінами міжнародних відносин та регіональних студій

Література:

1. Булатова О. В., Марена Т. В. Зрушення регіональної структури світового фінансового ринку. *Економічний Вісник НТУУ «КПІ»*, 2019, №16, 67-78. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.16.2019.181635>
2. Глобалізація і культурна ідентичність : український вимір / Ольга Євгенівна Гомілко, Світлана Альфредівна Лозниця, В.М. Вовк, Сергій Вікторович Пролеєв, інш.; Передмова Олег Васильович Білий. – Київ : Наукова думка, 2018 . – 277 с.
3. Губарь О.В. Вплив глобалізації та регіоналізації на розвиток національної економіки України. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*, 2020. №2 (68), С. 17-22. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-68-3>
4. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
5. Капітоненко М. *Теорія міжнародних відносин*. – Чернівці: Книги XXI століття, 2019. – 272с.

6. Кравченко Н.Б. Теорія міжнародних відносин. – Київ : НУБіП України, 2019. – 210 с.
7. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
8. Лісовський, П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : навч. посібник / П. М. Лісовський. – Київ : Кондор, 2017. – 156 с.
9. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років : навч. посіб. / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – Київ : Ліра-К, 2015. – 366 с.
10. Турчин Я. Б. Історія міжнародних відносин (1914-2015) : навч. посібник / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Л. С. Матлай. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 140 с.
11. Brown Ch., Ainley K. Understanding Internanal Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
12. Burchill S., Linklater A., Devetak R., Donnelly J., Paterson M., Reus-Smit Ch., True J. Theories of International Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan 2005 – 310 p.
13. Buzan, B., Weaver, O. Regions and Powers: The Structure of International Security. / B.Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.
14. Global Katzenstein, P.J. A World of Regions: Asia and Europe in the American Imperium. / P.J. Katzenstein. – Cornell University Press, 2005. – 314 p.
15. Paul, T.V. Regional Transformation in international relations. / International relations theory and Regional Transformation. / Ed. by T.V.Paul. –Cambridge University Press, 2012. – 212 p.

Семінар 3. Глобалізація як основна тенденція світового політичного процесу

Виступи з доповідями за наступними питаннями:

1. Підходи до визначення поняття «глобалізація»
2. Соціальні, культурні, економічні та політичні виміри глобалізації
3. Регіоналізація в міжнародних відносинах

Завдання самостійної роботи

1. Самостійно ознайомитись з протиріччями глобалізації: глобалізм та антиглобалізм.
2. Вивчити літературу, підготувати есе на тему «Західні концепції глобалізації кінця ХХ – початку ХХІ ст.». за працями: Б. Баді, У. Бек, Е. Гідденс, Р. Гілпін, П. Гірст, Дж. Грей, М. Кастельс, Р. Кеохейн, Р. Кілі, Т. Лоуї,

Дж. Най, М. Олброу, К. Омае, В. Рейніке, Дж. Розенау, Г. Томпсон, Т. Фрідман та ін.

Література:

1. Губарь О.В. Вплив глобалізації та регіоналізації на розвиток національної економіки України. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*, 2020. №2 (68), С. 17-22. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-68-3>
2. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин : колективна монографія / за ред. О.А. Довгаль, Н.А. Казакової. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 540 с.
3. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги XXI століття, 2019. – 272с.
4. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
5. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113
6. Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку / Світлана Олександрівна Радзівська. – Київ : ТОВ «Сік груп Україна», 2018 . – 375 с.
7. Стецький В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Центральна та Південно-Східна Європа, Східна Балтія) : навч. посібник / В. В. Стецький, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018.
8. Скрипник Н.Є., Шахова Ю.С. Міграція людських ресурсів в умовах геоекономічної трансформації. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. 2019, № 47 (1). 51-55. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.47-9>
9. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
10. Шворак Л.О. Міжнародна економічна інтеграція: ризики для національних економік країн-учасниць. *International relations, part «Economic sciences»*, 2020, № 23. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/4048/3691
11. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI F94/2. Florence, 1991. – 355 p.
12. Brown Ch., Ainley K. Understanding Internanal Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.

13. Buzan, B., Weaver, O. *Regions and Powers: The Structure of International Security.* / B. Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.
14. *Global Regionalization: Core Peripheral Trends.* / Ed. by H. S. Geyer. – Edward Elgar Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2006. – 298 p.
15. *Risk Society: Towards a New Modernity.* By Ulrich Beck. Sage Publications, 1992. 260 pp.

Семінар 4. Глобальні проблеми сучасності

Виступи з доповідями за наступними питаннями:

- Глобальні політичні проблеми.
- Джерела загострення глобальних проблем.
- Динаміка і аналіз глобальних проблем.
- Угруповання глобальних проблем: проблеми між групами держав («Схід-Захід», багаті і бідні країни та ін.);
- Проблеми, які породжені взаємодією суспільства і природи (забезпеченість енергією, паливом, сировинними ресурсами, прісною водою тощо).
- Проблеми, пов'язані з системою «індивід-суспільство» (проблеми охорони здоров'я, освіти, демографії тощо).

Завдання самостійної роботи

1. Самостійно ознайомитись з глобальними проблемами сучасності та цілями сталого розвитку.
2. Проаналізувати Стратегію сталого розвитку України до 2030 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/user/Downloads/UNDP_Strategy_v06-optimized%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/UNDP_Strategy_v06-optimized%20(2).pdf)

Література:

1. Губарь О.В. Вплив глобалізації та регіоналізації на розвиток національної економіки України. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*, 2020. №2 (68), С. 17-22. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-68-3>
2. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин : колективна монографія / за ред. О.А. Довгаль, Н.А. Казакової. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 540 с.
3. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги XXI століття, 2019. – 272с.
4. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.

5. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113
6. Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку / Світлана Олександрівна Радзівська. – Київ : ТОВ «Сік груп Україна», 2018 . – 375 с.
7. Стецький В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Центральна та Південно-Східна Європа, Східна Балтія) : навч. посібник / В. В. Стецький, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018.
8. Скрипник Н.Є., Шахова Ю.С. Міграція людських ресурсів в умовах геоекономічної трансформації. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2019, № 47 (1). 51-55. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.47-9>
9. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
10. Шворак Л.О. Міжнародна економічна інтеграція: ризики для національних економік країн-учасниць. International relations, part «Economic sciences», 2020, № 23. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/4048/3691
11. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI 94/2. Florence, 1991. – 355 p.
12. Brown Ch., Ainley K. Understanding Internanal Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
13. Buzan, B., Weaver, O. Regions and Powers: The Structure of International Security. / B.Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.
14. Global Regionalization: Core Peripheral Trends. / Ed.by H. S. Geyer. – Edward Elgar Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2006. – 298 p.
15. Risk Society: Towards a New Modernity. By Ulrich Beck. Sage Publications, 1992. 260 pp.

Семінар 5. Безпека у глобальному світі

Виступи з доповідями за наступним планом:

1. Закон України про національну безпеку
 2. Стратегія національної безпеки України
- Пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, цілі та основні напрями державної політики у сфері національної безпеки

- Поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов
 - Основні напрями зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки
 - Напрями та завдання реформування й розвитку сектору безпеки і оборони
3. Рада національної безпеки та оборони, основи її управління
- Завдання та склад РНБО
 - Функції та компетенція РНБО
 - Організаційно-правові основи управління в сфері національної безпеки України
4. Оцінка зовнішніх загроз національній безпеці України в Білій книзі України 2021 р.

Завдання самостійної роботи

1. Розглянути особливості тероризму в умовах глобалізації
2. Дати оцінку гібридній війні як формі конфлікту й загрози міжнародній безпеці
3. Самостійно ознайомитись з виданням Уроки гібридного десятиліття: що треба знати для успішного руху вперед. Київ, 2019. [Електронне джерело] – Режим доступу: <http://dea.edu.ua/img/source/>

Література:

1. Губарь О.В. Вплив глобалізації та регіоналізації на розвиток національної економіки України. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*, 2020. №2 (68), С. 17-22. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-68-3>
2. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин : колективна монографія / за ред. О.А. Довгаль, Н.А. Казакової. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 540 с.
3. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.
4. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
5. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113

6. Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку / Світлана Олександрівна Радзівська. – Київ : ТОВ «Сік груп Україна», 2018. – 375 с.
7. Стецький В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Центральна та Південно-Східна Європа, Східна Балтія) : навч. посібник / В. В. Стецький, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018.
8. Скрипник Н.Є., Шахова Ю.С. Міграція людських ресурсів в умовах гео економічної трансформації. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2019, № 47 (1). 51-55. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.47-9>
9. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
10. Шворак Л.О. Міжнародна економічна інтеграція: ризики для національних економік країн-учасниць. International relations, part «Economic sciences», 2020, № 23. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/4048/3691
11. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI F94/2. Florence, 1991. – 355 p.
12. Brown Ch., Ainley K. Understanding Internanal Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
13. Buzan, B., Weaver, O. Regions and Powers: The Structure of International Security. / B.Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.
14. Global Regionalization: Core Peripheral Trends. / Ed.by H. S. Geyer. – Edward Elgar Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2006. – 298 p.
15. Risk Society: Towards a New Modernity. By Ulrich Beck. Sage Publications, 1992. 260 pp.

Семінар 6. Політика і право у міжнародних відносинах

Виступи з доповідями за наступним планом:

1. Поняття і сутність міжнародного права

2. Джерела міжнародного права:

- міжнародно-правовий акт;
- міжнародні конвенції;
- міжнародні звичаї;
- загальні принципи права;
- судові прецеденти;
- правові доктрини;
- міжнародна ввічливість,
- національне законодавство,

- односторонній акт,
 - декларація.
3. Основні принципи міжнародного права:
- Принцип суверенної рівності держав
 - Принцип невтручання у внутрішні справи
 - Принцип рівноправ'я та самовизначення народів
 - Принцип незастосування сили або погрози силою
 - Принцип мирного вирішення міжнародних спорів
 - Принцип непорушності кордонів
 - Принцип територіальної цілісності
 - Принцип поваги до прав людини й основних свобод
 - Принцип співробітництва
 - Принцип добросовісного виконання зобов'язань за міжнародним правом

Завдання самостійної роботи

1. Самостійно ознайомитись зі Статутом Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс] : від 26 червня 1945 р. – Режим доступу: http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
2. Проаналізувати міжнародно-правову відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права

Література:

1. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
2. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.
3. Кравченко Н.Б. Теорія міжнародних відносин. – Київ : НУБіП України, 2019. – 210 с.
4. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років : навч. посіб. / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – Київ : Ліра-К, 2015. – 366 с.
5. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113

6. Скрипник Н.Є., Шахова Ю.С. Міграція людських ресурсів в умовах геоекономічної трансформації. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2019, № 47 (1). 51-55. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.47-9>
7. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
8. Турчин Я. Б. Історія міжнародних відносин (1914-2015) : навч. посібник / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Л. С. Матлай. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 140 с.
9. Шворак Л.О. Міжнародна економічна інтеграція: ризики для національних економік країн-учасниць. International relations, part «Economic sciences», 2020, № 23. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/4048/3691
10. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI 94/2. Florence, 1991. – 355 p.
11. Brown Ch., Ainley K. Understanding Internanal Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
12. Buzan, B., Weaver, O. Regions and Powers: The Structure of International Security. / B.Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.
13. Schulz, M., Söderbaum, F. and Öjendal, J. Regionalization in a globalizing world: a comparative perspective on forms, actors, and processes. / M.Schulz, F. Söderbaum. and J. Öjendal. – Zed Books Limited, New York, 2001. – 310 p.

Семінар 7. Типи міжнародних організацій і форми їх діяльності у світовій політиці

Обговорення наступних питань:

1. Проаналізувати поняття «міжнародна організація», «інтеграційне об'єднання»
2. Виділити територіальні та функціональні типи міжнародних організацій та охарактеризувати особливості їх діяльності
3. Зобразити на контурній карті світу універсальні та військово-політичні глобальні міжнародні організації країн. Охарактеризувати інші типи глобальних організацій країн світу
4. Охарактеризувати чинники утворення, мету діяльності та склад неформальних організацій країн світу (БРІКС, ОСЕР, «Велика сімка», «Велика двадцятка» та ін.).

Завдання самостійної роботи

1. Охарактеризувати роль міжнародних організацій для економічного, соціального, культурного, політичного розвитку країн світу
2. Виділити найстарші глобальні міжнародні організації

3. Самостійно ознайомитись із особливостями діяльності та структурою ООН, використовуючи матеріали офіційного сайту організації. – Режим доступу: <http://www.un.org/> ; <http://www.un.org.ua/ua>
4. Охарактеризувати роль міжнародних організацій у глобалізаційному розвитку країн світу

Література:

1. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
2. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги XXI століття, 2019. – 272с.
3. Кравченко Н.Б. Теорія міжнародних відносин. – Київ : НУБіП України, 2019. – 210 с.
4. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років : навч. посіб. / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – Київ : Ліра-К, 2015. – 366 с.
5. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113
6. Скрипник Н.Є., Шахова Ю.С. Міграція людських ресурсів в умовах гео економічної трансформації. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2019, № 47 (1). 51-55. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.47-9>
7. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
8. Турчин Я. Б. Історія міжнародних відносин (1914-2015) : навч. посібник / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Л. С. Матлай. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 140 с.
9. Шворак Л.О. Міжнародна економічна інтеграція: ризики для національних економік країн-учасниць. International relations, part «Economic sciences», 2020, № 23. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/4048/3691
10. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI 94/2. Florence, 1991. – 355 p.
11. Brown Ch., Ainley K. Understanding Internanal Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
12. Buzan, B., Weaver, O. Regions and Powers: The Structure of International Security. / B. Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.

13. Schulz, M., Söderbaum, F. and Öjendal, J. Regionalization in a globalizing world: a comparative perspective on forms, actors, and processes. / M. Schulz, F. Söderbaum. and J. Öjendal. – Zed Books Limited, New York, 2001. – 310 p.

РОЗДІЛ 2. ГЛОБАЛЬНІ ПРОСТОРОВІ СТРУКТУРИ ЯК СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Семінар 8. Політична карата світу та особливості класифікації сучасних країн

Виступи з доповідями за наступним планом:

1. Політична карта Європи

Основні етапи розвитку політичної карати Європи.

2. Політична карта Азії

Формування політичної карти Азії. Розпад колоніальної системи і формування сучасної карти Азії. Типологія політико-географічних конфліктів і проблем. Проблема невизнаних держав. Народи без державності.

3. Політична карта Африки

Формування політичної карти Африканського континенту. Колоніальний розділ Африки. Останні роки колоніального правління та деколонізація Африки. Територіальні конфлікти в Африці

4. Політична карта Латинської Америки

Доколумбові цивілізації. Іспано-португальська колонізація. Деколонізація. Сучасні територіальні спори та конфлікти

5. Політична карта Північної Америки

Початок освоєння та заселення території США. Створення політичних інститутів в колоніях. «Проблема імперії». Нова політична система і територія країни. Регіональні відмінності США. Освоєння території і формування територіальної структури Канади. Регіональні відмінності Канади

5. Політична карта Австралії та Океанії

Завдання самостійної роботи

- Підготувати презентації на тему «Суспільно-політичний профіль країни».

План і зміст презентації:

1. Історія країни – історія її господарського освоєння і формування території.

2. Державний та адміністративно-територіальний устрій країни; розглянути систему органів державної влади.

3. Географічні і кліматичні умови, природні ресурси країни. Розміри території країни, її геополітичне становище, середовище проживання, стан сільськогосподарських угідь, наявність корисних копалин, наявність зон

- надзвичайних ситуацій (повеней, землетрусів, лісових пожеж, вивержень вулканів і т.п.) – є важливими факторами функціонування регіональних систем.
4. Народонаселення країни, його динаміка (природна і міграція), розселення (дисперсне і групове, урбанізація – усе це виступає рідко утворюючими чинниками. Так є густонаселені країни («народ без простору») і малонаселені («простір без народу»).
 5. Етнічний склад населення, особливості його культурного і релігійного життя визначають первинні форми місцевого суспільства (системи спорідненості, народні традиції, культури і обряди, релігійні інститути, мовна ситуація).
 6. Економіко-географічне положення країни, що характеризується територіальним розміщенням продуктивних сил, співвідношенням основних галузей господарства, «господарських вузлів» і периферії регіону, наявністю пріоритетних галузей, що визначають спеціалізацію регіону. Важливим показником є розвиток інфраструктури, насамперед її транспортної складової.
 7. Політичний режим, політичні партії, законодавча і виконавча влада.
 8. Культура, традиції, цінності, національна ідея.

Література:

1. Булатова О. В., Марена Т. В. Зрушення регіональної структури світового фінансового ринку. Економічний Вісник НТУУ «КПІ», 2019, №16, 67-78. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.16.2019.181635>
2. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
3. Іванець Т. М. Соціологія міжнародних відносин : навч. посіб. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. – 232 с.
4. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.
5. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
6. Лісовський, П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : навч. посібник / П. М. Лісовський. – Київ : Кондор, 2017. – 156 с.
7. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113

8. Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку / Світлана Олександрівна Радзівська. – Київ : ТОВ «Сік груп Україна», 2018. – 375 с.
9. Стецький В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Центральна та Південно-Східна Європа, Східна Балтія) : навч. посібник / В. В. Стецький, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018.
10. Скрипник Н.Є., Шахова Ю.С. Міграція людських ресурсів в умовах гео економічної трансформації. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2019, № 47 (1). 51-55. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.47-9>
11. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
12. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI 94/2. Florence, 1991. – 355 p.
13. Buzan, B., Weaver, O. Regions and Powers: The Structure of International Security. / B.Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.
14. Paul, T.V. Regional Transformation in international relations. / International relations theory and Regional Transformation. / Ed. by T.V.Paul. –Cambridge University Press, 2012. – 212 p.

Семінар 9. Просторово-регіональна структура світу

Виступи з доповідями за наступним планом:

1. Поняття «макрорегіон», основні макрорегіону світу
2. Поняття геополітичного положення регіону. Основні характеристики геополітичного положення регіону
3. Геостратегічні лінії: поняття, функціональне значення
4. Поняття «центр» та «периферія» в геополітичному контексті
5. Європейський континент: Західна і Східна Європа, етапи історії і проблеми сучасного стану. Єдиний історико-культурний простір Європи. Формування Європейського Союзу.
6. Афроазійські макрорегіони
Культурно-історична диференціація. Близький Схід, Середній Схід. Арабський регіон. Культура і релігія як інтеграційний чинник в Азії. «Вічне місто» Єрусалим – унікальний регіон релігійної комунікативності. Етнічний регіоналізм. Фізико-географічна регіоналізація Азії. Фізико-географічна регіоналізація Африки. Економічний регіоналізм
7. Регіоналізація Північної Америки
8. Австралія та Океанія

Завдання самостійної роботи

1. Самостійно ознайомитись з загальними основами регіоналізації світу за навчальним посібником Б. Яценка «Країнознавство: основи теорії»
2. Охарактеризувати історико-географічні регіони світу

Література:

1. Булатова О. В., Марена Т. В. Зрушення регіональної структури світового фінансового ринку. Економічний Вісник НТУУ «КПІ», 2019, №16, 67-78. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.16.2019.181635>
2. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
3. Іванець Т. М. Соціологія міжнародних відносин : навч. посіб. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. – 232 с.
4. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.
5. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
6. Лісовський, П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : навч. посібник / П. М. Лісовський. – Київ : Кондор, 2017. – 156 с.
7. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113
8. Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку / Світлана Олександрівна Радзівська. – Київ : ТОВ «Сік груп Україна», 2018 . – 375 с.
9. Стецький В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Центральна та Південно-Східна Європа, Східна Балтія) : навч. посібник / В. В. Стецький, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018.
10. Скрипник Н.Є., Шахова Ю.С. Міграція людських ресурсів в умовах гео економічної трансформації. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2019, № 47 (1). 51-55. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.47-9>
11. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.

12. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI 94/2. Florence, 1991. – 355 p.
13. Buzan, B., Weaver, O. Regions and Powers: The Structure of International Security. / B.Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.
14. Paul, T.V. Regional Transformation in international relations. / International relations theory and Regional Transformation. / Ed. by T.V.Paul. –Cambridge University Press, 2012. – 212 p.

Семінар 10. Типологія країн світу

Охарактеризувати основні підходи до типологізації країн світу:

1. За особливостями історико-географічного розвитку країн (переселенські, постколоніальні, постсоціалістичні, пострадянські та інші)
2. Типологія країн світу за концепцією «Трьох світів» («First World», «Second World», «Third World»)
3. Типологія країн за рівнем соціально-економічного розвитку: високорозвинені, райони утворюючими та країни, які розвиваються
4. Типологія країн за рівнем розвитку капіталізму
5. Типологія країн за тенденціями індустріалізації

Завдання самостійної роботи

1. Виокремити країни за фізико-географічними особливостями: океанічні, материкові, гірські, морські, не мають виходу до моря
2. Створити таблицю характеристики традиційних суспільно-географічних типологій країн:
 - за рівнем розвитку суспільства;
 - за особливостями історико-географічного розвитку країн (переселенські, постколоніальні, постсоціалістичні, пострадянські та інші)

Література:

1. Булатова О. В., Марена Т. В. Зрушення регіональної структури світового фінансового ринку. Економічний Вісник НТУУ «КПІ», 2019, №16, 67-78. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.16.2019.181635>
2. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
3. Іванець Т. М. Соціологія міжнародних відносин : навч. посіб. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. – 232 с.
4. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.

5. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
6. Лісовський, П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : навч. посібник / П. М. Лісовський. – Київ : Кондор, 2017. – 156 с.
7. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113
8. Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку / Світлана Олександрівна Радзівська. – Київ : ТОВ «Сік груп Україна», 2018 . – 375 с.
9. Стецький В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Центральна та Південно-Східна Європа, Східна Балтія) : навч. посібник / В. В. Стецький, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018.
10. Скрипник Н.Є., Шахова Ю.С. Міграція людських ресурсів в умовах гео економічної трансформації. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2019, № 47 (1). 51-55. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.47-9>
11. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
12. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI 94/2. Florence, 1991. – 355 p.
13. Buzan, B., Weaver, O. Regions and Powers: The Structure of International Security. / B.Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.
14. Paul, T.V. Regional Transformation in international relations. / International relations theory and Regional Transformation. / Ed. by T.V.Paul. –Cambridge University Press, 2012. – 212 p.

Семінар 11. Міжнародні індекси і рейтинги країн в сучасних міжнародних відносинах

1. Охарактеризувати за вибором один з індексів (рейтингів) країн світу.
 - індекс світової конкурентоздатності Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum);
 - індекс розвитку людського потенціалу;
 - індекси політичних та громадянських свобод організації «Freedom House»;

- індекс економічної свободи Інституту Катона;
- індекс глобалізації журналу «Foreign Policy» та консалтингової групи «A. T. Kearney»;
- індекс трансформації Фонду Карла Бертельсманна (компоненти – статутний індекс та індекс управління);
- проект під керівництвом А. Ю. Мельвіля (індекс державності);
- індекс внутрішніх та зовнішніх загроз;
- індекс потенціалу міжнародного впливу;
- індекс якості життя;
- індекс основ демократії;
- індекс сприйняття корупції та барометр корупції неурядової організації «Transparency International»;
- індекс екологічної стійкості;
- індекс свободи преси;
- індекс брендів країн;
- індекс щастя;
- індекс розвитку електронного уряду;
- індекс суспільства знань.

2. Проаналізуйте методика розрахунку одного з наступних індексів (рейтингу) використовуючи аналітичні матеріали або офіційний електронний ресурс організації, яка розробляє індекс (рейтинг):

- Індекс глобальної конкурентоспроможності;
- Рейтинг конкурентоспроможності країн світу;
- Індекс розвитку людського потенціалу;
- Індекс легкості ведення бізнесу;
- Індекс економічної свободи;
- Індекс сприяння торгівлі;
- Індекс конкурентоспроможності країн у сфері подорожей і туризму;
- Індекс мережевої готовності;
- Аналіз стійкості економічного розвитку (SEDA).

Завдання самостійної роботи

1. Створити гістограму окремих груп країн за індексом розвитку людського потенціалу. Проаналізувати результат групування країн.
2. Створити гістограму окремих груп країн за рівнем валового національного доходу на душу населення.

3. Створити гістограму окремих груп країн за рейтингом конкурентоспроможності країн світу. Проаналізувати результат групування країн.
4. Створити гістограму окремих груп країн за рейтингом конкурентоспроможності країн у сфері туризму та подорожей. Проаналізувати результат групування країн.

Література:

1. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
2. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.
3. Кравченко Н.Б. Теорія міжнародних відносин. – Київ : НУБіП України, 2019. – 210 с.
4. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
5. Лісовський, П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : навч. посібник / П. М. Лісовський. – Київ : Кондор, 2017. – 156 с.
6. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років : навч. посіб. / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – Київ : Ліра-К, 2015. – 366 с.
7. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113
8. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
9. Турчин Я. Б. Історія міжнародних відносин (1914-2015) : навч. посібник / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Л. С. Матлай. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 140 с.
10. Шворак Л.О. Міжнародна економічна інтеграція: ризики для національних економік країн-учасниць. *International relations, part «Economic sciences»*, 2020, № 23. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/4048/3691
11. Anderson P. *The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI 94/2*. Florence, 1991. – 355 p.

12. Brown Ch., Ainley K. Understanding Internanal Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.

13. Burchill S., Linklater A., Devetak R., Donnelly J., Paterson M., Reus-Smit Ch., True J. Theories of International Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan 2005 – 310 p.

Семінар 12. Цивілізації як глобальні суб'єкти міжнародних відносин

Виступи з доповідями та мультимедійними презентаціями за темами:

1. Цивілізація як категорія глобального політичного аналізу
2. Цивілізаційні аспекти економічного розвитку

Завдання самостійної роботи

Надати характеристику цивілізаційного підходу за поглядами наступних науковців, зокрема:

1. О. Шпенглера
2. А. Тойнбі
3. С. Гантінгтона

Література:

1. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
2. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.
3. Кравченко Н.Б. Теорія міжнародних відносин. – Київ : НУБіП України, 2019. – 210 с.
4. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
5. Лісовський, П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : навч. посібник / П. М. Лісовський. – Київ : Кондор, 2017. – 156 с.
6. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років : навч. посіб. / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – Київ : Ліра-К, 2015. – 366 с.
7. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113

8. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
9. Турчин Я. Б. Історія міжнародних відносин (1914-2015) : навч. посібник / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Л. С. Матлай. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 140 с.
10. Шворак Л.О. Міжнародна економічна інтеграція: ризики для національних економік країн-учасниць. International relations, part «Economic sciences», 2020, № 23. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/4048/3691
11. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI 94/2. Florence, 1991. – 355 p.
12. Brown Ch., Ainley K. Understanding Internanal Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
13. Burchill S., Linklater A., Devetak R., Donnelly J., Paterson M., Reus-Smit Ch., True J. Theories of International Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan 2005 – 310 p.

Семінар 13. Характеристика сучасних світових цивілізацій

Провести порівняльний аналіз світових цивілізацій:

1. Конфуціансько-буддійська цивілізація
2. Ісламська цивілізація
3. Індо-буддійська цивілізація
4. Західна цивілізація
5. Цивілізаційна динаміка України
6. Православна цивілізація

Завдання самостійної роботи

Написати есе на тему «Цивілізаційна динаміка України»

Література:

1. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
2. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.
3. Кравченко Н.Б. Теорія міжнародних відносин. – Київ : НУБіП України, 2019. – 210 с.

4. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
5. Лісовський, П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : навч. посібник / П. М. Лісовський. – Київ : Кондор, 2017. – 156 с.
6. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років : навч. посіб. / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – Київ : Ліра-К, 2015. – 366 с.
7. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113
8. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
9. Турчин Я. Б. Історія міжнародних відносин (1914-2015) : навч. посібник / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Л. С. Матлай. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 140 с.
10. Шворак Л.О. Міжнародна економічна інтеграція: ризики для національних економік країн-учасниць. International relations, part «Economic sciences», 2020, № 23. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/4048/3691
11. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI 94/2. Florence, 1991. – 355 p.
12. Brown Ch., Ainley K. Understanding Internanal Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
13. Burchill S., Linklater A., Devetak R., Donnelly J., Paterson M., Reus-Smit Ch., True J. Theories of International Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan 2005 – 310 p.

Семінар 14. Гео економічна структура світу

Обговорення наступних питань:

1. Етапи становлення та розвитку світового господарства
2. Європоцентризм світового господарства
3. Трьохярусна просторова структура світового господарства.

Завдання самостійної роботи

Написати есе на тему «Концепція світ-системного аналізу І. Валерсайна» (за книгою Валлерстайн І. Анализ мировых систем и ситуация в современном

мире / Пер с англ. П. М. Кудюкина под общей ред. Б. Ю. Кагарлицкого. СПб.: Университетская книга, 2001.)

Література:

1. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
2. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.
3. Кравченко Н.Б. Теорія міжнародних відносин. – Київ : НУБіП України, 2019. – 210 с.
4. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
5. Лісовський, П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : навч. посібник / П. М. Лісовський. – Київ : Кондор, 2017. – 156 с.
6. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років : навч. посіб. / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – Київ : Ліра-К, 2015. – 366 с.
7. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113
8. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
9. Турчин Я. Б. Історія міжнародних відносин (1914-2015) : навч. посібник / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Л. С. Матлай. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 140 с.
10. Шворак Л.О. Міжнародна економічна інтеграція: ризики для національних економік країн-учасниць. *International relations, part «Economic sciences»*, 2020, № 23. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/4048/3691
11. Anderson P. *The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI 94/2*. Florence, 1991. – 355 p.
12. Brown Ch., Ainley K. *Understanding Internanal Relations*. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
13. Burchill S., Linklater A., Devetak R., Donnelly J., Paterson M., Reus-Smit Ch., True J. *Theories of International Relations*. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan 2005 – 310 p.

Тема 15. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання

Обговорення наступних питань:

1. Основні риси та рівні міжнародної регіональної інтеграції
 2. Виникнення і становлення європейської інтеграції
 3. Регіонально-інтеграційні угруповання в Європі:
 - Європейський Союз(ЄС)
 - Співдружність Незалежних Держав (СНД)
 - Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС)
 - Організація за демократію й економічний розвиток (ГУАМ).
 4. Регіональні інтеграційні угруповання в Азії, Північній та Південній Америці, Африці
 - Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС)
 - Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН)
 - Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА)
 - Південний спільний ринок (МЕРКОСУР)
- Економічне співробітництво держав Західної Африки (ЕКОВАС).

Завдання самостійної роботи

Самостійно ознайомитись зі специфікою інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському макрореґіоні, зокрема:

- АСЕАН;
- АТЕС;
- ШОС;
- Нарада із взаємодії і заході довіри в Азії;
- Регіональний форум АСЕАН з питань безпеки;
- Східно-азійське співтовариство.

Література:

1. Губарь О.В Вплив глобалізації та регіоналізації на розвиток національної економіки України. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*, 2020. №2 (68), С. 17-22. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-68-3>
2. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин : колективна монографія / за ред. О.А. Довгаль, Н.А. Казакової. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 540 с.
3. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги XXI століття, 2019. – 272с.

4. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
5. Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку / Світлана Олександрівна Радзівська. – Київ : ТОВ «Сік груп Україна», 2018 . – 375 с.
6. Стецький В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Центральна та Південно-Східна Європа, Східна Балтія) : навч. посібник / В. В. Стецький, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018.
7. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
8. Шворак Л.О. Міжнародна економічна інтеграція: ризики для національних економік країн-учасниць. *International relations, part «Economic sciences»*, 2020, № 23. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/4048/3691
9. Anderson P. *The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI F94/2*. Florence, 1991. – 355 p.
10. Brown Ch., Ainley K. *Understanding Internanal Relations*. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
11. Buzan, B., Weaver, O. *Regions and Powers: The Structure of International Security*. / B. Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.
12. *Global Regionalization: Core Peripheral Trends*. / Ed. by H. S. Geyer. – Edward Elgar Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2006. – 298 p.
13. *Risk Society: Towards a New Modernity*. By Ulrich Beck. Sage Publications, 1992. 260 pp.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО (ІНДИВІДУАЛЬНОГО) ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання представляє собою позааудиторну самостійну роботу здобувачів вищої освіти навчально-дослідного характеру. Воно передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей здобувачів вищої освіти і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачів вищої освіти одержують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальне завдання передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи. Індивідуальна робота виконується здобувачем вищої освіти самостійно. Він має право самостійно обрати тему роботи заздалегідь узгодивши її з викладачем. Оцінка за індивідуальне завдання враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Цілями виконання індивідуального завдання є формування:

- понятійно-аналітичного рівня знань;
- загальнокультурного рівня студентів;
- методів ведення обґрунтованої полеміки;
- умінь самостійно аналізувати, систематизувати, класифікувати та узагальнювати суттєву наукову інформацію;
- техніки публічного оприлюднення (доповіді) результатів аналітичних оглядів джерел інформації.

Науково-дослідне (індивідуальне) завдання складається з титульної сторінки (приклад оформлення наведено в Додатку А), змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків за необхідності.

Науково-дослідне (індивідуальне) завдання виконується за наступним типовим планом:

Вступ. Коротко характеризуються актуальність теми, мета, завдання і методика дослідження, ступінь вивченості проблеми, використані джерела, теоретичне і практичне значення роботи. Обсяг – 1-2 сторінки.

Основний зміст. Має містити реферативне викладення матеріалу теми. Виклад матеріалу повинен бути чітким, логічним і послідовним. Необхідно вживати терміни, властиві даній науці, уникати незрозумілих понять і складних граматичних зворотів. Обсяг до 20 сторінок.

Висновки. Повинні містити особисті короткі висновки про результати виконаної роботи, міркування стосовно досягнутої мети роботи. Обсяг до 2 сторінок.

В друкованому варіанті обсяг роботи повинен становити 25-30 стор., не враховуючи додатки.

Виконується індивідуальне завдання з додержанням усіх технічних вимог до письмових робіт. Текст має бути надрукований через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 30 мм, нижнє та верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. Робота починається з титульного аркуша, за ним розміщуються послідовно зміст, основний текст (схеми, таблиці, графіки, карти, завдання з підзаголовками відповідно до змісту роботи), список використаних джерел (не менше 15).

Назви розділів друкують великими літерами перед текстом по центру сторінки, заголовки підрозділів – малими (крім першої великої) з абзацного відступу. Переноси слів у заголовках не дозволяються. Крапку наприкінці заголовка не ставлять. Кожну структурну частину контрольної роботи (зміст, розділи, висновки, список використаних джерел, кожний додаток) необхідно починати з нової сторінки. Нумерація сторінок має бути наскрізною і подаватися арабськими цифрами вгорі праворуч сторінки.

При написанні індивідуального завдання необхідно здійснювати посилання на всі використані джерела. У списку джерел вказують лише ті з них, що дійсно використовувались. Їх слід розташовувати в алфавітній послідовності та оформляти згідно з вимогами бібліографічного опису.

Рисунки і таблиці наводяться в роботі безпосередньо після тексту за першою згадкою або на наступній сторінці. Рисунки нумеруються послідовно в межах роботи, за винятком ілюстрацій в додатках. Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ним. Приклад оформлення наведено в Додатку Б.

Кожна таблиця повинна мати назву, яка розміщується над таблицею. Назва і слово «Таблиця» починаються з великої літери. Приклад оформлення наведено в Додатку В.

При оцінці індивідуального завдання враховується глибина опрацювання та широта охопту теми, уміння аналізувати зібраний матеріал, грамотність та стиль викладу, якість технічного оформлення роботи.

Форма проведення підсумкового оцінювання виконаної роботи – публічна доповідь (3-4 хвилини) з подальшим відкритим обговоренням.

Оцінювання знань, продемонстрованих під час захисту роботи, проводиться з урахуванням наступних критеріїв:

- розуміння поставлених завдань, ступінь засвоєння методології їх вирішення;
- ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- знання рекомендованої літератури стосовно питань, які виносяться на захист;
- уміння захищати власну позицію та робити висновки на основі здобутих знань з дисципліни.

Орієнтовна тематика навчально-дослідних завдань

1. Російський реваншизм як виклик світовому порядку та міжнародній безпеці.
2. Вплив російського військового вторгнення в Україну на світовий політичний процес.
3. Міжнародна коаліція на захист України та миру.
4. Міжнародна реакція на російське вторгнення в Україну (за регіонами та країнами світу).
5. Глобалізація: визначення, сутність, суміжні поняття.
6. Структура та ієрархія глобального політичного порядку.
7. Сутність і особливості глобальних політичних процесів.
8. Класифікація глобальних політичних проблем та критерії їх глобальності.
9. Процес і фактори трансформація світової політичної системи в глобальну політичну систему.
10. Розвиток ЄС як інтеграційного об'єднання в глобальному світі.
11. Глобальні міста в сучасній системі міжнародних відносин.
12. Національна та регіональна ідентичність в умовах глобалізації.
13. Міжнародний тероризм як глобальна політична проблема.
14. Проблема глобальної інформаційної безпеки.
15. Політичні аспекти глобальної енергетичної, сировинної і продовольчої проблем.
16. «Золотий мільярд» як глобальна проблема.
17. Глобальна демографічна проблема і здоров'я людини в контексті планетарної безпеки.
18. Екологічна політика і міжнародні екологічні відносини.
19. Світовий ядерний конфлікт і припинення гонки озброєнь.
20. Постіндустріальне суспільство: виникнення, розвиток перспективи.
21. Сучасні загрози міжнародній безпеці.
22. Геополітичний статус держави в глобальному світі.
23. Сценарії розвитку глобального світу в XXI столітті.

- 24.«М'яка сила» як ресурс зовнішньої політики держави.
- 25.Роль і значення іміджу країни в умовах глобалізації.
- 26.Фактори і показники відкритості національної економіки, та її значення в умовах глобалізації світового господарства.
- 27.Масштаби і характер транснаціонального бізнесу в сучасній світовій економіці.
- 28.Теорії політичної модернізації.
- 29.Особливості політичного устрою арабських країн: досвід парламентаризму.
- 30.Національні моделі соціальної держави.
- 31.Цивілізаційний підхід до вивчення країн світу.
- 32.Схід і Захід: протистояння чи діалог культур?
- 33.Особливості та роль Західної цивілізації в сучасному світі.
- 34.Особливості та роль мусульманської цивілізації в сучасному світі.
- 35.Роль протестантизму у становленні релігійної парадигми Заходу.
- 36.Китай – сучасне втілення найдавнішої цивілізації.
- 37.Японія в сучасному світі.
- 38.Політична культура країн Сходу.
- 39.Політична культура країн Заходу.
- 40.Особливості політичного устрою арабських країн.
- 41.Інтеграційні процеси в Латинській Америці.
- 42.Інтеграційні процеси в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.
- 43.Процеси політичної модернізації в країнах арабського Сходу.
- 44.Особливості процесів політичної модернізації Китаю.
- 45.Модернізація Аргентини на рубежі XX-XXI ст.: перехід від традиційного суспільства до постіндустріального.
- 46.Модернізація політичної системи Південної Кореї.
- 47.Модернізація Сінгапуру: історія, етапи, особливості.
- 48.Витоки Європейської інтеграції та її сучасне значення.
- 49.Релігійний ренесанс в сучасному суспільстві.
- 50.Основні політичні ідеології сучасності (лібералізм, консерватизм, соціалізм).
- 51.Витоки і сутність антиглобалізму.
- 52.Релігійний фундаменталізм як проблема світового політичного процесу.

6. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Арнольд Тойнбі та його внесок у цивілізаційний підхід.
2. Вестфальська система міжнародних відносин.
3. Види географічного положення.
4. Види дипломатії.
5. Виникнення та еволюція національних держав.
6. Віденська система міжнародних відносин.
7. Властивості та види міжнародних відносин.
8. Географічне положення та його властивості.
9. Геополітика.
10. Геостратегія.
11. Глобалізація та економіка.
12. Глобалізація та політика.
13. «Холодна війна».
14. Глобальна демографічна проблема.
15. Глобальна екологічна проблема.
16. Глобальна продовольча проблема.
17. Глобальні енергетична та сировинна проблеми.
18. Глобальні проблеми сучасності.
19. Дипломатія як засіб здійснення зовнішньої політики.
20. Європоцентризм світового господарства.
21. Зовнішньополітична діяльність акторів міжнародних відносин.
22. Ідеалізм як напрямок в міжнародних відносинах.
23. Категорія «міжнародний регіон».
24. Категорія «регіональний простір».
25. Класифікація країн світу за особливостями географічного положення.
26. Класичний або традиційний напрям в міжнародних відносинах.
27. Коли і за яких умов утворюється національна держава?
28. Консульство та посольство.
29. Міжнародні відносини та світова політика.
30. Міжнародні індекси та рейтинги країн.
31. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання
32. Міжнародні неурядові організації.
33. Наукові підходи в країнознавстві.
34. Недержавні актори міжнародних відносин.
35. Неолібералізм.
36. Об'єкт та предмет регіональних студій.

37. Однополярний світ та багатополярний світ.
38. Основні етапи формування політичної карти Європи у XX ст.
39. Основні етапи формування політичної карти світу.
40. Основні критерії регіоналізації світу. Основні підходи до виокремлення світових регіонів.
41. Основні критерії типологізації країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
42. Основні напрямки вивчення міжнародних відносин.
43. Основні підходи до типологізації країн світу.
44. Основні теоретики цивілізаційного підходу та їх внесок у формування цивілізаційної концепції світоустрою.
45. Основні типології країн в науковій літературі. Типологія країн В. Вольського.
46. Охарактеризуйте індекс глобальної конкурентоспроможності країн Всесвітнього економічного форуму.
47. Охарактеризуйте індекс розвитку людського потенціалу.
48. Охарактеризуйте індекс розвитку людського потенціалу.
49. Периферійні підсистеми міжнародних відносин.
50. Період зародження науки «міжнародні відносини».
51. Політична карта Австралії та Океанії.
52. Політична карта Азії.
53. Політична карта Африки.
54. Політична карта Європи.
55. Політична карта Латинської Америки.
56. Політична карта Північної Америки.
57. Політичний лібералізм.
58. Політичний модернізм.
59. Політичний реалізм.
60. Політичний транснаціоналізм.
61. Поняття культура і цивілізація.
62. Походження та еволюція світового господарства.
63. Проблема міжнародного тероризму.
64. Провідні тенденції міжнародних відносин.
65. Регіональний рівень міжнародних відносин.
66. Регіональні студії (країно/регіонознавство) в системі політичних та суміжних наук.
67. Різноманітність країн світу та їх класифікація.
68. Роль регіональних студій (країно/регіонознавства) у підготовці міжнародника.

69. Роль релігії у становленні цивілізаційної спільності.
70. Роль та значення міжнародних індексів у типологізації країн.
Класифікація індексів.
71. Світ-економіка та його структура.
72. Світова політика.
73. Світосистемна теорія світового господарства.
74. Суб'єкти міжнародних відносин.
75. Сутність глобалізації та її вплив на національну державу.
76. Сутність типології і основні підходи до типологізації країн світу.
77. Теоретичні проблеми цивілізаційного підходу.
78. Теорія політичної рівноваги.
79. Типи міжнародних організацій і форми їх діяльності у світовій політиці
80. Типологія країн ООН.
81. Транснаціональні міжнародні відносини.
82. Трьохярусна просторова структура світового господарства.
83. У чому виявляються особливості впливу культурної глобалізації на національну державу?
84. Форми державного правління, державного устрою та політичні режими країн світу.
85. Характеристика Африканської цивілізації.
86. Характеристика Західної цивілізації.
87. Характеристика Індійської цивілізації.
88. Характеристика Ісламської цивілізації.
89. Характеристика китайсько-конфуціанської цивілізації.
90. Характеристика Латиноамериканської цивілізації.
91. Характеристика Православної цивілізації.
92. Характеристика Японської цивілізації.
93. Центральні підсистеми міжнародних відносин.
94. Цивілізаційні особливості Сходу та Заходу.
95. Цілі та функції зовнішньої політики.
96. Чим відрізняються поняття «етнос» і «нація»?
97. Що Ви вкладаєте у поняття «глобалізація»? Назвіть найхарактерніші прояви глобалізації?
98. Як Ви гадаєте, чи загрожує глобалізація відмиранню національної держави?
99. Ялтинсько-потсдамська система міжнародних відносин.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Система оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань здобувачів вищої освіти може проводитися у наступних формах

- оцінювання роботи здобувачів під час практичних занять;
- оцінка за індивідуальну роботу здобувачів;
- проведення проміжного контролю;
- проведення підсумкового контролю.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що здобувач отримує за змістовні модулі та модульний контроль.

Проміжний контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем. Сума балів, яку слухачі денної форми навчання можуть набрати за першим та другим розділами, дорівнює 60.

Підсумковий контроль здійснюється у форму екзамену. До екзамену допускаються здобувачів вищої освіти, які мають достатню кількість балів з поточного контролю та написання і захисту індивідуального завдання. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань становить 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю, самостійної роботи протягом семестру та контрольної роботи та складає 100.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота														Разом	Екзамен	Сума	
Розділ 1								Розділ 2						60	40	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			
есе	семинар	Семинарі	Семинар	Семинар	Доповіді	Доповіді	Доповіді	Доповіді	Семинар	Семинар	доповіді	доповіді	Семинар	Семинар			

T1, T2 ... T15 – теми розділів.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль – 60 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
3	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
2,5	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
2	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
1,5	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Доповнення виступу:

1 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): підготовка доповідей та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті у формі заліку та екзамену. На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу.

Умови допуску здобувача вищої освіти до підсумкового семестрового контролю (екзамену): виконання індивідуального завдання, написання поточного контролю та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

3 теоретичних питання – 40 балів. Перші два питання – 2*15, третє питання – 10 балів.

13-15 балів отримують здобувачі вищої освіти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу;

10-12 балів отримують здобувачі вищої освіти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу;

7-9 балів отримують здобувачі вищої освіти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки;

5-6 балів отримують здобувачі вищої освіти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання;

3-4 балів отримують здобувачі вищої освіти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми;

0-2 балів отримують здобувачі вищої освіти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Визначення понять з дисципліни (відкриті тести) – 10 б (2x5):

4-5 балів отримують здобувачі вищої освіти, які повністю розкрили сутність поняття, дали його чітке визначення або проаналізували і зробили висновок з конкретного теоретичного положення;

2-3 балів отримують здобувачі вищої освіти, які правильно, але не повністю дали визначення поняття або поверхово проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення;

0-1 балів отримують здобувачі вищої освіти, які частково і поверхово визначили те чи інше поняття або сформулювали висновок з теоретичного положення, допустивши неточності та помилки.

Питання до екзамену додаються.

Бали за відповіді на теоретичні питання викладач виставляє після усної співбесіди.

За підсумками поточного і підсумкового контролю здобувач вищої освіти може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати здобувач вищої освіти для одержання екзамену, становить 50 балів. Бали за відповіді на теоретичні питання викладач виставляє на оголошенні екзаменаційних оцінок після усної співбесіди. Національна шкала ґрунтується на рейтингу здобувачів вищої освіти у складі потоку/курсу:

– здобувачам вищої освіти, які повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати відповіді на всі питання курсу, опанували рекомендовану літературу, виставляють оцінку *відмінно*. При цьому оцінку – 100 балів, як виняток, можуть отримати тільки здобувачі вищої освіти, які, крім відмінних знань за програмою дисципліни, виявили активність в науково-дослідній роботі за тематикою курсу, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях тощо;

- здобувачам вищої освіти, які оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допустили неточності, ставлять оцінку *добре*;
- здобувачам вищої освіти, які показали задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні й при відповідях допускають помилки, ставлять оцінку *задовільно*;
- здобувачі вищої освіти, які за результатами вивчення дисципліни отримали *незадовільні оцінки*, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і повторно перескласти підсумковий контроль.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

Оцінку *«відмінно»* отримує здобувач вищої освіти, який відвідував лекції з дисципліни, доповідав на семінарських заняттях, виконував всі необхідні завдання та здав індивідуальне завдання, що правильно оформлена та містить глибокий аналіз питань обраної теми. В екзаменаційній роботі розкрито всі питання на високому рівні.

Оцінку *«добре»* отримує здобувач вищої освіти, який відвідував лекції з дисципліни, доповідав на семінарських заняттях, виконував всі необхідні завдання та здав індивідуальне завдання. Але допускаються деякі недоліки методичного характеру в письмових роботах, в доповідях невпевнено презентовано особисту позицію студента з проблем, що розглядаються. В екзаменаційній роботі розкрито всі питання але недостатньо аргументовані висновки та пропозиції.

Оцінку *«задовільно»* одержує здобувач вищої освіти, який відвідував не всі лекції та семінарські заняття, індивідуальне завдання містить недостатньо елементів наукового дослідження, висновки та пропозиції погано аргументовані, текст оформлений неакуратно. В екзаменаційній роботі питання розкриті лише частково.

Оцінку *«незадовільно»* отримує здобувач вищої освіти навіть з наявністю написаної екзаменаційної роботи, який на протязі семестру не відвідував лекції та семінарські заняття та не здав індивідуальне завдання.

8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова література

1. Бурла О.Н. Особливості змісту розділу «Сучасна політична карта світу» у шкільних програмах з географії у Придністров'ї на рубежі ХХ-ХХІ століть. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії*, 2019, (30), 23-31. <https://doi.org/10.26565/2075-1893-2019-30-03>
2. Булатова О. В., Марена Т. В. Зрушення регіональної структури світового фінансового ринку. *Економічний Вісник НТУУ «КПІ»*, 2019, №16, 67-78. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.16.2019.181635>
3. Глобалізація і культурна ідентичність : український вимір /Ольга Євгенівна Гомілко, Світлана Альфредівна Лозниця,В.М. Вовк, Сергій Вікторович Пролесєв, інш.; Передмова Олег Васильович Білий. – Київ : Наукова думка, 2018 . – 277 с.
4. Губарь О.В. Вплив глобалізації та регіоналізації на розвиток національної економіки України. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*, 2020. №2 (68), С. 17-22. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-68-3>
5. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин : колективна монографія / за ред. О.А. Довгаль, Н.А. Казакової. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 540 с.
6. Зінчук Т. О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус. – Київ : Центр учб. л-ри, 2017. – 512 с.
7. Іванець Т. М. Соціологія міжнародних відносин : навч. посіб. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. – 232 с.
8. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.
9. Кравченко Н.Б. Теорія міжнародних відносин. – Київ : НУБіП України, 2019. – 210 с.
10. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 148 с.
11. Лісовський, П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : навч. посібник / П. М. Лісовський. – Київ : Кондор, 2017. – 156 с.
12. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років : навч. посіб. / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – Київ : Ліра-К, 2015. – 366 с.
13. Мацишина І. В. Символічне конструювання політичної реальності: моделі, учасники, загрози. *Сучасне суспільство: політичні, соціологічні науки, культурологічні науки: збірник наукових праць*. Харків: Харківський

- національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2018. Вип. 1(15).С. 100-113
14. Мідделаар Л. Перехід до Європи: Як континент став союзом / Л. Мідделаар – [пер. з англ. О. Панича]. – Київ : Дух і літера, 2018.
15. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : Підручник / А. Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О.О. Любіцева. – 2-ге вид., переробл і доповн. – Київ :Знання, 2015. – 551 с.
16. Регіоналізація і глобалізація: взаємозв'язки та перспективи безконфронтаційного розвитку / Світлана Олександрівна Радзівська. – Київ : ТОВ «Сік груп Україна», 2018 . – 375 с.
17. Стецький В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Центральна та Південно-Східна Європа, Східна Балтія) : навч. посібник / В. В. Стецький, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018.
18. Скрипник Н.Є., Шахова Ю.С. Міграція людських ресурсів в умовах геоекономічної трансформації. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2019, № 47 (1). 51-55. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.47-9>
19. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 228 с.
20. Турчин Я. Б. Історія міжнародних відносин (1914-2015) : навч. посібник / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Л. С. Матлай. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 140 с.
21. Шворак Л.О.Міжнародна економічна інтеграція: ризики для національних економік країн-учасниць. International relations, part «Economic sciences», 2020, № 23. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/4048/3691
22. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI 94/2. Florence, 1991. – 355 p.
23. Brown Ch., Ainley K. Understanding Internanal Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
24. Burchill S., Linklater A., Devetak R., Donnelly J., Paterson M., Reus-Smit Ch., True J. Theories of International Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan 2005 – 310 p.
25. Buzan, B., Weaver, O. Regions and Powers: The Structure of International Security. / B.Buzan. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 340 p.
26. Global Regionalization: Core Peripheral Trends. / Ed.by H. S. Geyer. – Edward Elgar Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2006. – 298 p.
27. Katzenstein, P.J. A World of Regions: Asia and Europe in the American Imperium. / P.J. Katzenstein. – Cornell University Press, 2005. – 314 p.

28. Langenhove, L. van Building Regions: The Regionalization of the World Order. / L.van Langenhove. – Ashgate Publishing, 2011. – 256 p.
29. Maria LAGUTINA The Global Region: a Concept for understanding Regional Processes in Global Era. <https://popups.uliege.be/2593-9483/index.php?id=130>
30. Paul, T.V. Regional Transformation in international relations. / International relations theory and Regional Transformation. / Ed. by T.V.Paul. –Cambridge University Press, 2012. – 212 p.
31. Risk Society: Towards a New Modernity. By Ulrich Beck. Sage Publications, 1992. 260 pp.
32. Schulz, M., Söderbaum, F. and Öjendal, J.Regionalization in a globalizing world: a comparative perspective on forms, actors, and processes. / M.Schulz, F. Söderbaum. and J. Öjendal. – Zed Books Limited, New York, 2001. – 310 p.

Додаткова література

1. Арон Р. Мир і війна між націями / Р. Арон. – Київ : Юніверс, 2000. – 458 с.
2. Бебик В. М., Шергін С. О., Дегтерьова Л. О. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика. – Київ : Ун-тГУкраїна, 2006. – 208 с.
3. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи: Пер. з англ. – Львів : Лілея-НВ, 2000. – 236с.
4. Атлас світу / [відп. ред. О. Вакуленко]. – Київ : Картографія, 2004. – 140 с.
5. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / М. Вебер. – Київ: Основи, 1998. – 356 с.
6. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. – Львів: Кальварія, 2006. – 474 с.
7. Глобальні зміни світу 2025. Доповідь / [пер з англ.]. – Львів : Літопис, 2010. – 188 с.
8. Губерський Л. Культура. Ідеологія. Особистість. Методолого-світоглядний аналіз / Л. Губерський, В. Андрущенко, М. Михальченко. – Київ : Знання України, 2002. – 578 с.
9. Довідковий атлас світу / [відп. ред. В.В. Молочко]. – Київ : Картографія, 2010. – 328 с.
10. Дубович І. Країнознавчий словник-довідник. – Київ : Знання, 2008. – 840 с.
11. Енциклопедія політичної думки: пер. з англ. – Київ.: Дух і літера, 2000. – 472 с.
12. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В.П. Горбатенко; за ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. — [2_е вид., доп. і перероб.]. — Київ: Генеза, 2004. – 436 с.

13. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна. – Київ : НІСД, 2017. – 496 с.
14. Тойнбі А. Д. Дослідження історії. – Київ : Основи, 1995. – Т. 1. – 616 с.; Т. 2. – 408 с.
15. Ушакова Н. Г. Соціально-економічні типи країн / Н. Г. Ушакова, І. І.: Помінова : навч. посібник. – Київ : Професіонал, 2004. – 304 с.
16. Шергін С. Парадокси і проблеми глобалізації // Зовнішні справи. – 2008. – № 5. – С. 43.
17. Bell Daniel. The Coming of Post-Industrial Society : a Venture in Social Forecasting. New York :Basic Books, 1999.
18. Bruce Cumings. Boundary Displacement: Area Studies and International Studies During and After the Cold War [Electronic resource] / Cumings B. // Bulletin of Concerned Asian Scholars. Vol. 29, No. 1: January–March 1997. – pp. 8-12. – Way of access : /<http://criticalasianstudies.org/assets/files/bcas/v29n01.pdf>.
19. Holbig, Heike (2015) : The plasticity of regions: A social sciences-cultural studies dialogue on Asia-related area studies [Electronic resource] / Heike H. // GIGA Working Papers, No. 267. – Way of access: <http://hdl.handle.net/10419/107632>.
20. Castells M. The Rise of the Network Society. Information Age, vol. 1; 2nd Edition with a New Preface edition. Wiley-Blackwell, 2009. – 237 p.
21. Judith Goldstein. The new world of area studies [Electronic resource] / Goldstein J. – Way of access : <http://news.stanford.edu/news/multi/interaction/0507/area.html>.
22. Keohane R., Nye J. Transnational Relations and World Politics. – Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1972. – 460 p.
23. Ludden David. Area Studies in the Age of Globalization [Electronic resource] / Ludden D. – Way of access : http://www.frontiersjournal.com/issues/vol6/vol6-01_Ludden.pdf.
24. Stephen E. Hanson. In defense of regional studies in a globalized world [Electronic resource] / Stephen H. – Way of access : <http://www.aseees.org/newsevents/aseees-blog-feed/defense-regional-studies-globalized-world>.

Електронні інформаційні джерела

1. Офіційний сайт Європейського Союзу – https://european-union.europa.eu/index_en
2. Офіційний сайт Банку міжнародних розрахунків – <http://www.bis.org>
3. Офіційний сайт Світового банку – <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
4. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду – <http://www.imf.org>

5. Офіційний сайт ООН – <https://www.un.org/en/>
6. Офіційний сайт Асоціації держав Південно- Східної Азії – <http://www.asean.org>
7. Офіційний сайт Агентства з ядерної енергетики – <https://www.iaea.org/>
8. Офіційний сайт Всесвітньої організації по туризму – <https://www.unwto.org/>
9. Офіційний сайт Міжнародної організації цивільної авіації – <https://www.un.org/en/>
10. Офіційний сайт Міжнародної морської організації <http://www.imo.org/en/Pages/Default.aspx>
11. Офіційний сайт Міжнародної фінансової корпорації – <http://www.ifc.org/>
12. Офіційний сайт Організації Чорноморського економічного співробітництва – <http://www.bsec-organization.org/>
13. Офіційний сайт Продовольчої і сільськогосподарської організації – <http://www.fao.org/>
14. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури – <http://www.unesco.org/>

**Зразок оформлення титульного аркушу науково-дослідного (індивідуального)
завдання**

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

**ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
з дисципліни: «Вступ до спеціальності»**

**на тему: «ГЛОБАЛЬНА ДЕМОГРАФІЧНА ПРОБЛЕМА І ЗДОРОВ'Я
ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ ПЛАНЕТАРНОЇ БЕЗПЕКИ»**

Виконав:
студент 1-го курсу
спеціальності 291 «Міжнародні
відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії».

групи УК-11
ПШ

Перевірив:
к.іст.н., доц. Парфіненко А.Ю.
к.екон.н., доц. Панова І.О.

Кількість балів _____

Харків – 20__

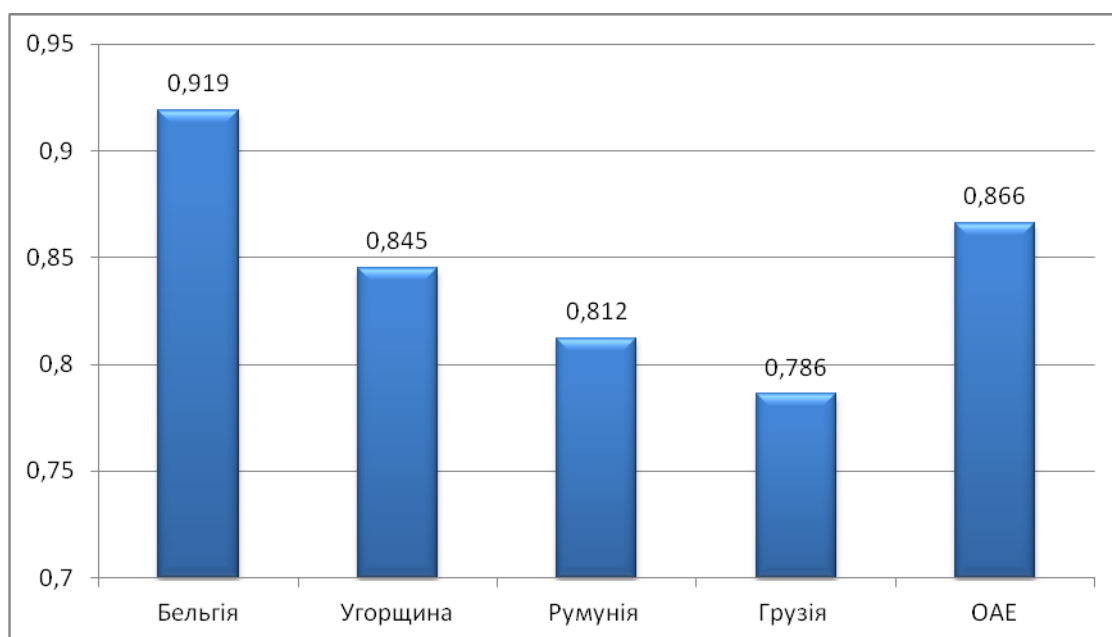
Приклад оформлення рисунків

Рисунок 1.1. Індекс розвитку людського потенціалу за 2021 р., [7]

Приклад оформлення таблиць

Таблиця 2.1

Рівень ВНД на душу населення, дол. США (2014-2021 рр.)

Рік	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Сума, трлн. дол. США,	1,201	1,260	1,292	1,348	1,408	1,439	1,541	1,596
% від загального ВВП	7,7	7,8	7,7	7,7	7,7	7,7	7,9	7,8

Складено автором за джерелами: [7, 12]

Навчальне видання

Парфіненко Анатолій Юрійович
Панова Ірина Олексіївна

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Робоча програма,
методичні рекомендації до семінарських занять,
самостійної та індивідуальної роботи для студентів освітньої
програми «Міжнародні відносини та регіональні студії», спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Коректор *О. В. Пікалова*
Комп'ютерне верстання *А. Ю. Парфіненко, І. О. Панова*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 3,45. Наклад 50 пр. Зам. № 50/23.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна